

DE LAATSTE DAGEN

Deze laatste zondag van het jaar hier bijeengekomen, als andere zondagen om elkaar te ontmoeten, om te vieren, te luisteren en zingen. Zouden we vandaag niet eens terugblikken, te samen en ieder voor zich? Wat heb ik, wat hebben we dit jaar hier allemaal beleefd, wat hebben we meegemaakt, doorstaan misschien, vreugde, verdriet. Daartoe nodig ik U uit, weet u hartelijk welkom, en ook U die met ons verbonden bent via de digitale snelweg.

Een heel jaar lang, soms met wisselende frequentie, kwamen we hier samen onder dit dak, in dit huis dat je ook ons huis kunt noemen sinds we een zelfstandige weg zijn gegaan. Dat heeft veel van ons gevraagd, jaren van overleg, twijfels overwonnen om deze stappen te zetten om ook bij elkaar te blijven, en aan onze traditie trouw te blijven. De verantwoordelijkheid op ons te nemen om dit gebouw in stand te houden, en te restaureren zelfs waar indertijd de pinakels van het dak neerstorten in de Spuistraat en de binnenkant ook aan de nodige vernieuwing toe was.

En zo werd het ons huis, gastvrij voor honderd Marokkanen die hier asiel aanvroegen, een open huis door de jaren heen op de kerstdag, een plek om concertgangers ruimte te geven. Maar ook een broedplaats voor inspirerende liturgie en muziek onder dit dak, niet zomaar een dak. Een tempel in de binnenstad. Waar elders gelovigen in de kou werden gelaten, bisschoppen kerken verpatsen aan een commerciële partij of liever aan een culturele instelling, konden wij dit monument bewaren voor de toekomst. Weet U dat er elke dag in Nederland een kerk wordt gesloten. Voor ons is dit een plaats die altijd moet blijven.

Einde jaren tachtig was ik in de gelegenheid om met een groep mensen de tempels en heiligdommen van Egypte te bezoeken. Iets wat mij nog steeds is bijgebleven :voordat we een tempel betraden, kwamen we eerst bij elkaar om even stil te staan en vroeg onze reisleader, Paul Liekens, aandacht voor het gegeven dat talloze mensen daar hun zorgen en verdriet hebben neergelegd of tot inkeer kwamen en stil hebben gebeden . Met die gedachten in ons hoofd betraden we die ruimte als het ware een heilige plaats. Door ons gedrag merkten we dat lawaaiige toeristen plotsklaps het zwijgen er toe deden en stil werden.

Deze ervaringen komen bij mij nog wel eens naar boven als ik zondag de Dominicus binnenga. Vanouds gewend en velen met mij stil die gewijde ruimte van een kerk te betreden, een kruisje te maken uit de wijwaterbak en alles op je te laten inwerken. Heel anders hier. Bij het welkom aan de deur tref je onmiddellijk een ontspannen sfeer. Mensen ontmoeten elkaar, houden een praatje, wisselen wederwaardigheden uit en snuffelen bij alles wat er zo uitgestald staat en zoeken langzamer hand een plaats op. Niets te merken van het betreden van een heilige ruimte. Zoals je het nog wel kan meemaken in de kerk op de Kalverstraat, een kwartier voor God, waar je na de drukte van het winkelend publiek op eens staat in een serene stilte, wat knielende bezoekers, brandende kaarsen. En niet alleen daar maar ook elders, in andere kerken, betreedt men als het ware een heilige ruimte.

In het nieuwe boek van Niek Schuman, *Dat ding met veertjes*, trof ik de volgende uitspraak: Het heilige onttrekt zich aan lawaai, is schuw voor spots, en gaat achterom. Is ook deze Dominicus geen heilige ruimte, waar vanuit de gebrandschilderde ramen een stoet van heiligen op ons neerkijkt? Een plek waar dominicanen bijna een eeuw lang hebben gepreekt en waar de grote momenten van het leven werden gevierd. Met tradities als lijdensmeditaties en tridua, processies en veel bloemen en wierook.

Begrijpt U me goed, met dit alles op te roepen wil ik geen kritiek geven op de ontstane ontwikkeling in de Dominicus. Het middelpunt van ons samenkomen ligt immers tussen podium en koor, zoals Bernard Huibers het indertijd formuleerde. Onze ogen zijn niet meer zozeer gericht op het altaar, daar ver weg, naar de altaargeheimenissen, zou Vondel dichten. Het uitzien naar het heilige, het altaar, is omgebogen naar het zien van elkaar. Zo kreeg het middelpunt van de kerk een centrale betekenis, een ontmoetingsplaats van podium, koor en volk. Mag je die plaats ook heilig noemen?

En verrassend genoeg leent deze oude kast van Kuipers zich daar heel goed voor. Ik kom dan ook minder in de verleiding om met een schuin oog in het evangelie van Markus te kijken waar Jezus de verkopers en handelaars van het tempelplein verwijderd met de woorden: mijn huis zal een huis van gebed worden genoemd. Maar dit is ook een huis van gebed. Niet alleen een leerhuis waar we ons oefenen in een kritische lezing van de Schriften en waar we opgeroepen worden om op te komen voor een rechtvaardige wereld, voor solidariteit met de armen. Herinnert U zich nog onze discussies? Dit is ook een ruimte om stil te staan bij ons zelf. Waar mensen zoals U en ik hun sores van alle dag kunnen achterlaten, verdrietig mogen zijn, om hulp smeken, ook blij kunnen zijn. Ik heb het gevoel en de overtuiging dat deze ervaringen door velen van ons worden gedeeld.

Dat het hier niet alleen gaat om communicatie, om esthetisch genieten, maar ook om die ervaringen met het heilige, anders kan ik het niet uitdrukken. We kunnen de ruimte nemen om dat aan ons voorbij te laten gaan. Ik stel U voor om op deze laatste dag van het jaar terug te kijken op die momenten die ons dit jaar hebben geraakt, ons binnenste eens na te lopen en daar even bij stil te staan.

Laten we daar de nodige tijd voor nemen.

Ko Bordens

We lezen: *De laatste dagen* van Anton van Wilderode en *'Kunst'* van Martin Bril